

uspešno in velezaslužno štiridesetletno pisateljsko delovanje, o katerem v uvodu zadnje knjige sam pravi: »Z velikim veseljem sem delal od l. 1868. na tem delu, a prisiljen sem, odložiti pero — senui enim et oculi mei caligaverunt. Nadejam se pa, da se najdejo med lavantinskim duhovništvom možje, ki bodo nadaljevali to delo. Nadaljevanje tega dela bode tem lažje, ker je vendar že nekaj tvarine zbrane in so sedaj znani viri v pridobitev sem spadajoče tvarine. Vivat sequens!«

Ugleden nemški pisatelj je pisal piscu teh vrstic o pokojniku: »Rajnik si je pridobil pri vseh prijateljih domoznanstva nevenljivo slavo po svojih znamenitih raziskavanjih, in njegov spomin gotovo ne izgine. Pri svojih študijah o dolnji Štajerski so mi bili spisi pokojnega prošta najboljši vir in so mi služili kot kažipot v nadaljno raziskovanje. Pisateljeva skrbnost in vestnost pri spisovanju knjig, njega bogato in na proučevanju virov zasnovano znanje pridobila mu je ne le na Štajerskem, temuč tudi po vsem znanstvenem svetu spoštovanje in priznanje. Njegovi prijatelji naj nadaljujejo in častno izvršijo po njem pričeto delo!« —

Prošt Orožen je bil tudi jako dovtipen in sarkasten mož. Humor ga ni zapustil nikdar. O tej strani njegovega značaja priča brez števila šaljivih anekdot. Zadnji dovtip je naredil še par ur pred svojo smrtjo. Ko ga je zdravnik vprašal, kako se počuti, mu je rekel Orožen: »Hm, kako bi se pač človek mogel počutiti na — veliki petek?!« —

Fr. O.

† Anton Kos (»Cestnikov«), naš rojak, rojen na Slatini na Štajerskem, bivši sodni svetnik v Požegi, je umrl tam minolega meseca v visoki starosti. Kos-Cestnikov je bil svoje dni marljiv sotrudnik raznih slovenskih časnikov. Najbolj pa je znan po svojih preizvirnih humorističnih feljtonih, ki jih je objavljaval pod psevdonimom »Spectabilis« (tudi »Oberspectabilis«) v »Slovenskem Narodu«. Čast njegovemu spominu!

Tiskarska razstava v Göteborgu na Švedskem. V spomin in v proslavo petstoletnice Gutenbergove se bode vršila letos od 15. julija do 1. septembra v Göteborgu velika razstava vseh stvari, ki spadajo v področje tiskarske umetnosti. Na tej razstavi se bo videl razvoj te umetnosti, katere oče je Ivan Gutenberg. V prvi vrsti seveda bode ta razstava švedska, no Švedi vabijo tudi druge narode, da bi pokazali, kako se je pri njih razvila tiskarska umetnost, ki je za razvoj človeške kulture naravnost epohalnega pomena. Lahko rečemo, da je ni iznajdbe, ki bi bila tako globoko vplivala na razvoj človeške misli, ki bi bila tako pospešila razširjanje ljudske izobrazbe, kakor izumitev tiskarstva. Ker je društvo »Svenska Bokindustri - Utställningen i Göteborg« poslala tudi »Ljubljanskemu Zvonu« povabilo, gotovo želi, da se tudi Slovenci pokažejo na tej razstavi. Pokažimo, kako smo napredovali tudi mi glede popolnosti strojev, glede lepote in finosti črkovnega materiala, glede brezhibnosti in naglosti tiska, glede modernosti in elegancie naših knjig in časopisov, posebno tudi kar se tiče solidnosti papirnega gradiva naših knjig in časopisov. Pokažimo, da vemo tudi mi, kaj je dobri okus!

»Provincia Sclavonia ali Slavonia«. V nekem rokopisu c. kr. licealne knjižnice ljubljanske sem našel to zanimivo zgodovinsko ime. Listina ta izhaja iz bivšega kartuzjanskega samostana Freudenthal (»Frewnitz«) pri Ljubljani, in v njej stoji v dveh pogodbah kartuzjanskega samostana Zajčkega in Jurkloštr

skega na Štajerskem ter freudenthalskega in pletrskega na Kranjskem iz let 1415. in 1483. V obeh teh pogodbah si prideva štajersko-kartuzjanska provincija, obsegajoča samostane: Zajc, Jurjev kloster, Freudenthal in Pletrije skupni naziv: »Provincia Sclavonia (Slavonia)«.

Peter pl. Radics.

Národopisný Sborník českoslovanský. Vydává národopisná společnost českoslovanská a národopisné museum českoslovanské. Svazek šestý, sešit 1—2. V tem bogato založenem, 229 strani broječem zvezku utegne marsikoga zanimati razprava o moravskih »Valahih«; navedeno je več slučajev, kako dobe tekom stoletij mesta in kraji nova imena. — Dr. Karel Kadlec obširno kritikuje novo teorijo dr. Jana Peiskerja o slovanski zadruzi, ki jo je le-ta objavil v četrtem zvezku »Národopisnega Zbornika«; Peisker ima zadruzo za izobrazbo poznih razmer in misli, da je pri Slovanih nastala pod tujim vplivom, pod vplivom davčnega sistema rimsko-bizantinskega — pri Jugoslovanih za turškega robstva; Kadlec je pristaš starega mnenja, da je zadruza starodavna slovanska institucija. — Urednik Polívka je zbral dolgo vrsto variant »o zlatem ptičku in dveh ubogih dečkih« ter navaja tudi iz »Kresa« 1885, 249 slovensko povest o ptiču, ki ima pod perjem zapisano: »Kdor ima glavo tega ptiča, bo kralj; kdor srce, najde vsako noč pod glavo 100 tolarjev«. Polívka misli, da je pravljica doma v Perziji. »Kar se tiče slovanskih verzij, prepričujemo se zopet, kar smo že tolikokrat spoznali in poudarili, da so balkanske verzije sorodne vzhodnim, zapadnoazijskim in severnoafriškimi tradicijam, da so tudi ruske deloma v zvezi z balkanskimi, deloma s centralno- in severnoazijskimi. Verzije pa zapadnoslovanske, severne in južne, spadajo h krogu srednje- in zapadnoevropskemu; ta vpliv zapadnoevropski sega deloma tudi k Srbom.« —

F. J.

»Lud«, organ towarzystwa ludoznawczego we Lwowie. Letos sta že izšla dva obsežna sešitka tega poljskega folkloristovskega lista. Zanimiva je daljša razprava Jana Witorta o »Filozofiji prvotni (animizmu)«, ki je razporejena na oba zvezka. Kako prvotni človek goji kult živali in rastlin, kako si oživlja vso prirodo, kaj misli o svoji duši, to je predmet razpravi; prvotni človek ima izraze za posamezne vrste rastlin in živali, ali splošnih pojmov »žival«, »drevo« ne pozna. — V drugi številki bo ljubitelje slavnega Mickiewicza zanimalo naznanilo Kallenbachove knjige »Tło obrzędów „Dziadów“«, Lwow 1899. »Dziady« (= dedi) se imenujejo obredi na čast rajnikom, a so dandanašnji na Poljskem izvečine že pozabljeni; zelo navadni pa so še bili v Mickiewiczovih časih; zato je enemu umotvoru tega pesnika naslov »Dziady«, ki ima po takem svoj pomen tudi za folklorista. Ideja Mickiewiczovih »Dziadów« je: Vera v vpliv nevidnega sveta duhov na sfere misli in dejanj človeških. —

F. J.

Corrigendum. V aprilskem zvezku mora na str. 201. v 3. verzu prve Zupančičeve pesmi stati azurju (ne: lazurju).

